

2016

Tenis a mesto – retrospektívne podanie

PhDr. Igor Machajdík

Národné športové centrum

17. marca 2016

Odhliadnuc od toho, že hru s raketou a loptičkou spomína už Homér a jej podobu poznali aj Rimania, najpríbuznejšiu formou predchodcu tenisu predstavuje tá zo stredovekého Francúzska rytierskych časov, zvaná jeu de paume, čiže dlaňová hra. Dlaň nahradila raketa, sieť zostala, ale zmenilo sa hracie prostredie, keď interiérové loptovne vystriedali vonkajšie hracie plochy. V roku 1874 si dal Angličan Wingfield patentovať hru, ktorú nazval starogrécky – sféristika, s viacerými prvkami totožnými s dnešnou podobou tenisu. Ihrisko malo ešte zvláštny tvar akoby presýpacích hodín, takže vzadu bolo širšie ako pri sieti vysokej aj pol druhu metra. Po tom, čo sa začali používať pri hre namiesto nepružných kožených loptičiek gumové a dvorce nadobudli pravouhlé tvary, nastala najmä po prvých medzinárodných majstrovstvách Anglicka vo Wimbledone v roku 1877 nezadržateľná expanzia lawn tennisu na starý kontinent. Názov lawn tennis prezrádza, že povrchom sa stala tráva, ktorá však často absentovala a priekopníci tenisu si museli vystačiť aj s hlineným či pieskovým povrchom. V roku 1888 bola založená Anglická lawn-tenisová asociácia a jej pravidlá sa ujímali po celom svete. Uhorsko nemohlo zostať bokom. Budapešť zaznamenala rýchlo sa formujúcu „tenisovú lobby“, grupujúcu sa z bohatých šľachticov, ale módna tenisová zábavka sa rovnako rýchlo posúvala aj do oblasti chudobnejšieho severu monarchie, teda aj na Slovensko.

Prvý tenisový dvorec v Budapešti otvorili v roku 1881, no takmer v rovnakom období bol vybudovaný aj prvý tenisový kurt v Bratislave. Dal si ho tu postaviť arciknieža Fridrich Habsburský, strýko cisára Františka Jozefa, a nachádzal sa v parku jeho Grassalkovičovho paláca. K pôvodnému kurtu pribudli zakrátko ďalšie tri a boli využívané ako miesta plné trendovej zábavy pri rôznych príležitostiach. Slovné spojenie – športový výkon zatiaľ ešte naozaj nepatrilo k používaným výrazom a noblesa z radov Esterházióvcov, Zičióvcov či ďalších príslušníkov rodov vysokej šľachty, si takto iba spríjemňovala kratochvíle.

V záhrade Grassalkovičovho paláca stál prvý kurt v Bratislave

Do konca 19. storočia sa nové tenisové dvorce objavovali postupne aj v ďalších častiach Slovenska. Hneď v 80. rokoch 19. storočia si dôstojníci rakúsko-uhorskej armády vybudovali tri kurty v hradnej priekope v Holíči, práve podľa vzoru bratislavských dvorcov. Grófkya Berchtoldová bola zase iniciátorkou výstavby prvého dvorca v Piešťanoch, pričom ďalšie pribudli onedlho. Tenisové kurty vyrástli v Trnave, Žiline, Trenčíne, Trenčianskych Tepliciach, Banskej Bystrici, Banskej Štiavnici, Nitre, Lučenci, Košiciach či Vysokých Tatrách. Čo sa týka koncentrácie tenisových priestranstiev, Bratislava bola nedostupná. Rajom priekopníkov s raketami sa stal predovšetkým pravý breh Dunaja. V Petržalke si svoje tenisové objekty vybudoval najstarší bratislavský športový klub PHE (Pozsonyi Hajos Egyelet) – Bratislavský veslársky spolok. Pozadu nechcela zostať ani armáda, a tak štyri kurty vzišli z dielne dôstojníkov pešieho pluku č. 13.

Rastúce rady tenisových fajnšmekrov v Bratislave potešil svojou iniciatívou najväčší športový klub uhorskej éry v meste na Dunaji – PTE (Pozsonyi Torna Egyesület), teda Bratislavský telocvičný spolok. V 90. rokoch 19. storočia si jeho členovia vybudovali päť kurtov, ktoré klub za poplatky prenajímal. Okrem týchto známych klubových plôch existovalo v tom čase v rôznych častiach Prešporka viacero ďalších privátnych, dalo by sa povedať, rodinných dvorcov a pribúdali nové, napríklad v Edlovom dvore, na Hlbokej ceste, v blízkosti Panenskej ulice alebo v súkromných záhradách a parkoch mesta.

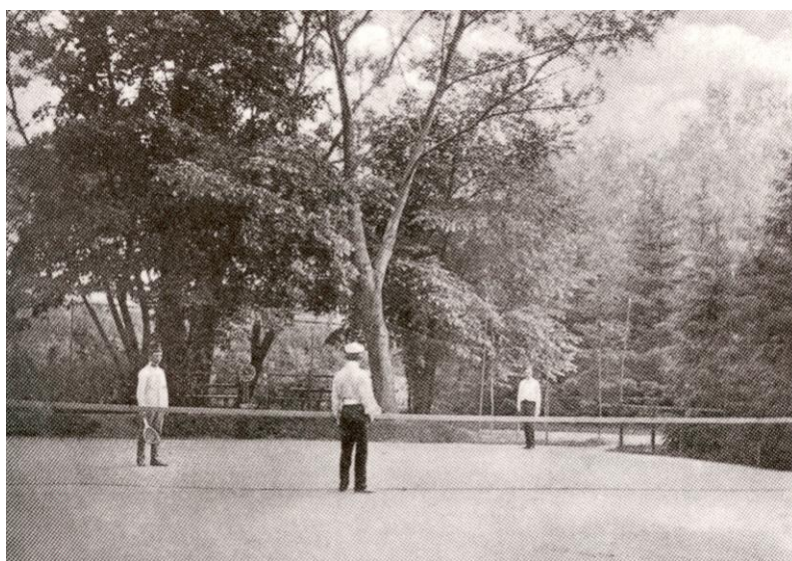
Čo sa týka pravidiel, napriek počiatočnému tenisovému analfabetizmu, nenahraditeľnej improvizácii a prispôsobovaniu si už aj tak jednoduchej hry, sa preklad prvých moderných pravidiel dostal z Budapešti do Bratislavy v roku 1893. Stalo sa tak zásluhou snád' prvej známejšej postavy bratislavskej tenisovej scény v časoch, kedy sa zábavka menila na šport, výbornej hráčky uhorskej tenisovej éry na Slovensku, Bratislavčanky Margity Madarászovej. Do povedomia tenisovej verejnosti sa v tom čase zapísala najmä výbornou hrou na turnaji usporiadanom pri príležitosti desaťročného jubilea založenia tenisu v hlavnom meste Uhorska, pričom v tom istom roku 1906 vyhrala veľký medzinárodný turnaj v Karlových Varoch.

Tenisová zábavka sa mení na šport

V prípade priekopníckeho tenisu nešlo vôbec o hru plnú dynamiky, dramatických momentov, vzrušujúcich výmen či nečakaných zvrátov. Aj v Bratislave sa na sklonku 19. storočia pestoval komótny tenis ako spoločenská hra a zábava, ktorej cieľom bolo udržať loptičku v hre čo najdlhšie. Jednoducho, aktéri diania na kurte, ktorých oddeľovala sieť, loptičku údermi takticky neumiestňovali, ale si ju prihrávali. Neboli teda súpermi, ale vlastne spoluhráčmi. V pionierskych časoch nebolo snahou tenistu vyhrať, ale „precítiť“ akúsi harmóniu spolupatričnosti na kurte a vychutnať si spoločné pôsobenie vo dvojici či štvorici.

Snaha vyhrať, ktorá je pre šport charakteristická a prirodzená, začala postupne pôsobiť a „valcovať“ to príjemné, no do omrzenia jednotvárne pinkanie a určovať smer vývoja hry po technickej i taktickej stránke. Tomu zodpovedalo aj (ne)tenisové oblečenie. Po kurtoch sa premávali páni v slušivých oblekoch, bielych košeliach s naškrobeným golierom, klobúkmi rôznych tvarov i elegantné dámy v dlhých róbach, dbajúce na každý detail svojej dokonalej garderóby, držiac v ruke tenisovú raketu staticky čakajúc, kým nepriletí lopta, aby ju vzápätí vrátili súperovi alebo skôr „spoluhrajúcemu“ na druhej strane siete. Hráči a hráčky sa cítili na dvorcoch pod dohľadom rovnako elegantných pozorovateľov z radov smotánky pravdepodobne príjemne, pričom strata „kondičky“ či prepotenie garderóby nehrozilo.

Väčšia dynamika a dravosť mladej generácie ovplyvnila dianie na kurtoch. Vývoj si vynútil zmenu bez dramatických metamorfóz a novinky v ponímaní hry začali meniť jej charakter na športový. Avšak posledná dôležitá úprava pravidiel lawn tennisu sa udiala ešte v roku 1883, kedy bola tenisová sieť znížená zo 122 centimetrov na 91 centimetrov uprostred a zavedené druhé podanie v prípade dotyku lopty so sieťou po prvom. Napriek tomu sa špecifické počítanie bodov zachovalo z čias fungovania loptovní, v ktorých sa hrací čas určoval hracími hodinami, teda 15, 30, 45, resp. kvôli zjednodušeniu 40, hra (t. j. 60).

Tenis pri Au café v Bratislave Petržalke na prelome 19. a 20. storočia

Spoluhráči na kurte sa stávajú protihráčmi. Z južných častí Uhorska sa aj do Bratislavy tlačia nové tenisové trendy a začínajú sa organizovať stretnutia hráčov, ktorí chcú súťažiť a konfrontovať sa s ďalšími. Takéto stretnutia sa nazývali turnaje. Bratislava bola priamo „na rane“ a ideálnym miestom takýchto podujatí. Úplne prvý tenisový turnaj tu zorganizovali nadšenci z prvého moderného športového klubu na pôde Bratislavy (založeného 5. 2. 1862), Bratislavského veslárskeho spolku PHE (Pozsonyi Hajos Egylet), v roku 1908 a zachovalo sa aj meno víťaza – Jozef Skála. Vplyv na vývoj hry v Uhorsku s dopadom aj na Bratislavu malo založenie Maďarského tenisového zväzu (Magyar Országos Lawntennis Szövetség) v Budapešti v januári 1907 za účasti desiatich zakladajúcich klubov, ku ktorým sa

Bratislavčania pripojili až dodatočne. Podľa dobových štatistík združoval tento zväz vo svojom prvom roku existencie pätnásť klubov so štyridsiatimi dvorcami.

V roku 1910 uplynulo tridsať rokov od vzniku najväčšieho telocvičného a športového spolku uhorskej éry v meste – Bratislavského telocvičného spolku – PTE (Pozsonyi Torna Egyesület). Pri tejto príležitosti usporiadali popri viacerých športových a telovýchovných podujatiach svoje vystúpenie aj tenisti. Tenis mal v štruktúrach PTE Bratislava pevné postavenie, veď prvý kurt si jeho členovia vybudovali na svojich pozemkoch už v roku 1901 a onedlho pribudli ďalšie štyri, pričom záujem o biely šport stúpал z roka na rok. V lete 1910 teda spolok zorganizoval turnaj, na ktorom štartovali vtedy aj špičkoví budapeštianski hráči a hráčky na čele s Bélom Kehrlingom, Jánosom Zsigmondym alebo Katarínou Cséryovou. U činovníkov PTE hrala ekonomika a hospodárenie spolku dôležitú úlohu. Až štyri z piatich kurtov prenajímali za poplatky. Tenisový odbor PTE hospodáril asi rozumne, keďže si v roku 1912 mohol dovoliť platiť správcovi dvorcov sumu 300 korún a kvôli hráčom angažovať profesionálneho trénera z Budapešti, čo zaiste nebol lacný špás.

Povojnové tenisové pokroky

Posledných päť rokov pred vypuknutím prvej svetovej vojny obsahoval tenis vo svojej špičkovej podobe aj v Prešporke atribúty plnohodnotnej športovej hry. Športová tlač prispievala k osvete tak, ako napríklad týždenník Sport a hry, ktorý referoval po Olympijských hrách 1912 v Štokholme fundovane: „Rýchlosť hry sa stále stupňuje a menia sa aj údery. Kým prv sa klasický drajv hral čo možno s najväčším rozmachom, dnes vracajú hráči loptu krátkym úderom. Krátkym rozmachom k rane stratí hráč prirodzene menej času a tým, že sa loptička tľchie takmer hneď po odskoku, je tajomstvo zrýchlenej hry jasné. Rýchla hra si vyžaduje aj rýchlejších ľudí a omnoho lepšiu loptovú techniku.“

Biela hra, ako tenis nazývali vzhľadom na biele oblečenie tenistov, získavala očividne vo svojich začiatkoch popularitu. V programe olympijských hier figurovala hneď od roku 1896 (až do roku 1924). Aj naši tenisti začínali „čítať hru“ a reagovať na progres vo svete. Kto chcel na kurte uspieť, musel akceptovať zmeny, osvojiť si ich a neustále sa vzdelávať. Platilo to, čo aj dnes: tenis sa hrá (aj) hlavou. Športová tlač rozdávala, stále ešte v ére monarchie, rady a odporúčania najmä tým, ktorí brali lawn tennis smrteľne vážne, a nebolo ich málo ani v našich končinách.

Žiaľ, dobre mienené rady a ich praktické využitie v zápasoch boli na dlhší čas zabrzdnené. Vojnové zlo v rokoch 1914 – 1918 zlikvidovalo aj tenistov. Športový život v Bratislave ustrnul, a aj keď sa na niekoľkých dvorcoch príležitostne „pinkalo“, väčšina z nich zarástla burinou a mnohé z nich sa už po vojne neobnovili. Po štvorročnej apokalypse sa tenisový život pomaly postavil na nohy a čoraz viditeľnejší pohyb na kurtoch sa nedal prehladnúť. Moravský týždenník Sport si všimol, že „tenisový ruch zasahuje už značnou mierou aj

Slovensko, kde pred vojnou bol tento ušľachtilý šport hojne pestovaný, ale iba vládnucou, vtedy maďarskou triedou.“

V roku 1918 bola založená Československá lawn-tennisová asociácia, ktorá, vlastne ako predchádzajúca česká korporácia, rozšírila svoje pôsobenie smerom na východ (podobne aj v iných športoch). Česká lawn-tennisová asociácia ako riadiaci orgán vznikla na jar 1906 a jednou z jej základných priorít bolo dosiahnutie samostatnosti a nezávislosti od Rakúskeho tenisového zväzu, ktorý limitoval kontakty českých tenistov so zahraničím. V novom štátotvornom usporiadaní sa už nemenili pravidlá hry na kurtoch, zato v tenisovom hnutí áno.

Tendencie zakladať nové tenisové kluby sa hlásili o slovo aj v Bratislave hneď od začiatku 20. rokov 20. storočia. V januári 1920 uvažoval Bratislavský denník, vychádzajúci vtedy v češtine, v súvislosti s úspešným futbalovým mužstvom 1. ČsŠK Bratislava aj o tenisovej budúcnosti: „Klub obdrží-li hřiště, míní tam zříditi vlastním nákladem tenisové dvorce, na kterých by hlavně studentstvo i čs. veřejnost mohla pěstovati tento krásný sport a postaviti krytou tribunu s kabinami a sprchami a tím vším poskytnouti příjemný pobyt na hřišti.“ Prialivci sa v roku 1923 dočkali založenia tenisového odboru 1.ČsŠK, ktorého rekreačnú činnosť však zatiaľ charakterizoval skôr pojem krúžok, pričom členskú základňu naplňali v počiatočných rokoch jeho existencie najmä prívrženci hry českej národnosti. O pár rokov nato sa bratislavskí „eškári“ zaradili medzi absolútnu slovenskú špičku.

Slovenský tenis si začiatkom 20. rokov získaval stále silnejšiu pozíciu, aj keď s tým českým si rovnocenné sily merať nemohol. V roku 1921 bol v Bratislave usporiadaný prvý povojnový tenisový turnaj ako majstrovstvá Bratislavy. Jeho premiérovým víťazom sa stal v dvojhre mužov Ferdinand Adamovich a v dvojhre žien Salamonová-Mannová. Zaujímavé postavy sa stretli na petržalskom kurte vo finálovom dueli mužskej štvorhry, víťazstvo dobyla dvojica Adamovich – Bulla, ktorá porazila svojich súperov, dvojicu Dowden – Knobley. Prvý z porazenej dvojice pôsobil na Slovensku vo funkcii anglického vicekonzula, pričom sa o pár rokov preslávil na inom ihrisku – ragbyovom. Stal sa hrajúcim trénerom a dušou ragbistov bratislavskej Slávie. Knobley bol jeho tajomníkom. Víťazi neboli o nič neznámejší. Adamovich sa stal prvým tenisovým majstrom mesta vôbec a jeho spoluhráč Ajči Bulla bol osobnosťou, víťaziacou nielen na kurtoch a futbalových ihriskách, ale aj vo všakových anketách popularity.

Kluby ťahali osobnosti na kurtoch

Tenisoví priaznivci si hneď v začiatkoch tohto športu v Bratislave obľúbili postupne sa uplatňujúce výrazné individuality na kurtoch. Išlo pritom o hráčov, ktorí zaujali svojím hráčskym umením, ktoré bolo často kombinované napríklad organizátorskými schopnosťami, či osobnou charizmou, jednoducho schopnosťou zviditeľniť sa. Takým bol aj Anton Bulla,

ktorý sa presťahoval z Trenčína do Bratislavy v roku 1919. V roku 1921 sa stal trojnásobným majstrom Bratislavy, v „singli“, v štvorhre spolu s Norgauerom i v zmiešanej štvorhre so Salamonovou, ktorá sa aj stala víťazkou dvojhry žien. V Bratislave bol Ajči Bulla mimoriadne populárny aj na futbalových trávnikoch, kde obliekal dresy PTE, VAS a najmä 1.ČsŠK.

Klubom s najširším tenisovým zázemím a zároveň najúspešnejším po prvej svetovej vojne, sa stal PTE Bratislava, z liahne ktorého vychádzalo najviac tenisových talentov, ktoré sa uplatnili doma i za hranicami. Tento klub s bohatou tradíciou si zorganizoval svoje prvé povojnové klubové majstrovstvá v roku 1921, pričom premiérové primáty najlepších vybojovali Adamovich a Leuchterová v singloch, vo štvorhre dvojica Adamovich – Grünberg. V súvislosti s vývojom hry v Bratislave i na Slovensku predstavuje dôležitý medzník rok 1923, kedy sa popri už existujúcom PTE, sústreďujúcom dovtedajšiu tenisovú kvalitu, zakladali ďalšie, ako sa ukázalo, popredné tenisové kluby. Jedným z nich bol už spomínaný 1.ČsŠK Bratislava na čele s inžinierom Prúšom a kapitánom Zahradníkom, aj keď prvé roky fungovania „eškárskeho“ tenisu boli viac ako amatérske a rýdzo rekreačné. Agilní funkcionári však dokázali za pár rôčkov vybudovať v Petržalke šesť dvorcov s príslušenstvom, ku ktorým následne pribudli ďalšie dva, čo predstavovalo dovtedy najväčší tenisový komplex nielen v Bratislave, ale aj na Slovensku. V tomto areáli organizovali domáce i medzinárodné turnaje, nezriedka v spolupráci s PTE, ŠK Makkabea alebo LTK.

A práve LTK, čiže Lawn Tennis klub Bratislava, na čele so zakladateľskou osobnosťou Gustávom Hubáčkom (karikatúra na obrázku), sa postupne stával subjektom s visačkou najvyššej tenisovej kvality v meste. Svedectvo o zrode LTK Bratislava podáva správa z februára 1923: „V Bratislave sa ustanovil definitívne český LT klub za predsedníctva podplukovníka Adamičku, sekretárom je bývalý člen družstva B. LTC dr. G. Hubáček. Klub zriaďuje päť nových kurtov v Petržalke a usporiada na nich už tento rok medzinárodné závody. Taktiež budú tenisové závody československé v rámci Štefánikových hier začiatkom septembra.“ Autor predmetného textu píše o ustanovení českého LT klubu v Bratislave, čo sa môže zdať zavádzajúcim omylom, ale keď si prejdeme zostavu LTK hneď v otváracom zápase sezóny 1923 s Komárnom, či o mesiac neskôr zostavu v zápase s ŠK Židenice, dáme mu za pravdu. Zostava LTK Bratislava: Berounský, Hubáček, Hudeček, Hykš, Kindl, Hochmann, Dowden, Nedbálek, Roth, Rozenkranz, dámy: Nebeská, Sprinzlová, Pleskotová. Okrem jedného Angličana prakticky kompletná česká zostava. Bratislavčania sa mali aspoň od koho učiť.

Bratislavskí tenisoví „gurmáni“ si v júni toho roka prišli na svoje najmä počas duelu LTK verzus PTE. Pred zápasom „snov“ lákala tlač záujemcov realisticky: „...match to bude veľmi zaujímavý, lebo sa jedná o dva najlepšie bratislavské kluby.“ Ich vzájomné súboje, spočiatku veľmi vyrovnané, púťali pozornosť tenisového publika, no časom sa stala väčšina konfrontácií v niektorých prípadoch až prekvapujúco jednostrannou záležitosťou LTK. Napríklad v októbri

1924, keď zmietli súperov z PTE z dvorcov po víťazstve 10 : 1 a potvrdili líderskú pozíciu medzi bratislavskými tenisovými klubmi, čo dokazovali aj víťazstvami nad rakúskymi alebo moravskými súpermi. Stúpajúci kredit LTK podčiarkol aj medzinárodný turnaj v septembri 1925, s kvalitným obsadením hráčov z okolitých krajín. Vydarené podujatie, napriek dažďu v posledný hrací deň, zvýraznili výborné výkony domácich bratislavských tenistov. Zaujal talentovaný Nedbálek, ktorý sa prebojoval do finále dvojhry a vytráпил v ňom víťaza, reprezentanta ČSR Gottlieba a dostal sa aj do finále štvorhry. Hubáček, Klika, Hochmann, Lederer, Nedbálek, Nebeská, Salamonová, Pleskotová – to boli mená hráčov z najlepšieho klubu v hlavnom meste Slovenska v polovici 20. rokov a k nim pribúdali nové.

Dominantný bol Lawn Tennis Klub

Od roku 1923 pútal pozornosť tenisovej Bratislavy víťazne naladený Richard Nedbálek, keď triumfoval na majstrovstvách Slovenska vo štvorhre ako partner skvelého Jana Koželuha. O rok neskôr sa prebojoval so svojím partnerom Kohanom z Viedne do finále juniorských majstrovstiev ČSR. Práve rok 1924 bol pre československý tenis veľmi úspešný, pretože mužská reprezentácia sa po prvý raz prebojovala až do finále európskej skupiny Davisovho pohára. V tejto renomovanej súťaži reprezentačných výberov sa ČSR premiérovou predstavila v roku 1921 v zostave Ardelt, Žemla, Just a faktom zostáva, že počas celého trvania 1.Československej republiky, až do roku 1938, sa podarilo obliecť v zápasoch Davis Cupu reprezentačné tričko iba jedinému Slovákov – Žilinčanovi Ladislavovi Hechtovi, v rokoch 1931 až 1938.

Turnaj LTK Bratislava v Piešťanoch 1923, zľava G. Hubáček, Salamonová, J. Koželuh

V roku 1925 dopadol nad očakávanie dobre pre mladého Richarda Nedbálka prvý zahraničný výjazd. V nemeckom Bad-Elsteri to s ním v prvý hrací deň nevyzeralo najlepšie. Po nešťastnom zranení nohy skrečoval zápasy v dvojhre i zmiešanej štvorhre a zdalo sa, že smutnej realite, odchodu domov, sa nevyhne. Situácia sa ale po lekárskom ošetrení zlepšila a na druhý deň nastúpil spolu s Grancym v štvorhre. Dvojica prechádzala pavúkom víťazne až do finále a aj v ňom zvíťazila. Medzinárodný debut bratislavského tenisového talentu v drese LTK, kam prestúpil z I.ČsŠK, sa teda vydaril.

Bratislavských tenisových priaznivcov zaujímala rivalita úspešných mestských klubov – PTE a LTK. Aj keď sa to nemuselo zdať, z Prahy sa Československá lawn-tennisová asociácia snažila dohliadať na dodržiavanie svojich legislatívnych ustanovení, sledujúc tenisové dianie na celom území ČSR. V PTE Bratislava, dovtedy najlepšom bratislavskom klube, hrávali hráči maďarskej národnosti, ale aj Slováci, Česi i Nemci. Klub však nespĺňal podmienky asociácie, ktorá svoj postoj vyjadrila v lete 1923 v úradnej správe jasne: „ČSLTA zakazuje všetkým hráčom lawntennisu Republiky československej start na turnaji Pozsonyi Torna Egyesület v Bratislavě, poněvadž jmenovaný klub není ani členem ČSLTA, ani ČSLT. Asociaci o povolení k pořádání tohoto turnaje nepožádal. Hráči, kteří by se tohoto turnaje zúčastnili, budou potrestáni diskvalifikací.“ Popri spomínaných dvoch bratislavských kluboch a I.ČsŠK sa v 20. rokoch zakladali v meste aj ďalšie, síce menšie, ale tiež so svojimi vlastnými kurtmi. Patrili medzi ne YMCA, YWCA, LTC železničných úradníkov, ŠK Makkabea, MTE alebo Dôstojnícky LTC.

LTK Bratislava usporiadal v auguste 1923 svoj medzinárodný turnaj v Piešťanoch na štyroch novozriadených kúpeľných dvorcoch. V podstate nešlo o žiadne prekvapenie, pretože tenisové tradície svetoznámeho kúpeľného mestečka boli vychýrené a Športový klub Piešťany, založený v roku 1919, sa zhostil úlohy „domáceho pána“ rutínérsky. Pricestovali aj špičkoví českí hráči ako Jan Koželuh, Žemla, Just, Gottlieb, Rohrer, Holub, Riegerová či Holubová, ktorí si v konečnom dôsledku rozdelili aj ceny v hlavných kategóriách, zatiaľ čo v majstrovstvách Bratislavy, ktoré sa konali súčasne, putoval titul zásluhou Oskara Barczyho do Banskej Bystrice, keď vo finále porazil Berounského z LTK Bratislava. Víťazkou ženskej dvojhry sa stala Nebeská z LTK. Až osemdesiatštyri hráčov a hráčok odchádzalo z Piešťan spokojných a týkalo sa to aj porazených – skvelá úroveň, starostlivosť i atmosféra dala zabudnúť na prehry.

V jeseni 1923 dosiahol LTK Bratislava ešte jeden výnimočný úspech v podobe otvorenia prvých krytých tenisových kurtov v celej republike. „Konečne sme sa dočkali splnenia dávno vytúženého prania. Nie síce v Prahe, ani Brne, ale v Bratislave,“ tešili sa zainteresovaní. Bratislavské noviny sa nadchýnali: „LTK Bratislava podařilo se získati v pavilonu orientálního trhu v Bratislavě dvě betonová, krytá, šinglová hřiště, na kterých možno denně od 8. hod. ráno do 8. hod. večer při denním, eventuelně elektrickém světle hráti. Hráčům jsou k dispozici vkusně zařizené šatny (vytápěné).“ Vstupné na kryté dvorce predstavovalo sumu od troch do siedmich korún na jednu hodinu, podľa konkrétnej časovej ponuky, pričom každému hráčovi mal byť vystavený vstupný preukaz. Sympatickým gestom bolo, že sa

pamätalo aj na mimobratislavských záujemcov. Im rezervovali sobotňajšie a nedeľňajšie hodiny. Záujem bol značný.

Tenisové hviezdy a rebríčky

Populárny medzinárodný tenisový turnaj LTK (Lawn Tennis klub) Bratislava sa odohrával v rokoch 1923 až 1925 v Piešťanoch, no jeho štvrtý ročník zohrali jeho usporiadatelia a zároveň domáci už naozaj doma, na LTK. Súvis treba zaiste hľadať aj v otvorení nových klubových priestorov koncom augusta 1926. Reprezentanti najúspešnejšieho bratislavského klubu sa snažili pred vlastným obecenstvom o to, aby trofeje pre víťazov zostali doma. V najlepšom svetle sa vtedy predstavila Solomonová v dvojhre a Nedbálek v štvorhre mužov. Hodnotiaci komentár z „double“ pánov uviedol: „Nádherný a urputný boj v rozhodujúcom štvrtom sete, ktorý brilantne hrajúca dvojica Menzel – Nedbálek vyhrala 8 : 6 piaty set za stavu 2 : 2, keď už nebolo dobre vidieť, Soyka – Klein vzdali.“

Stúpajúcu výkonnosť Richarda Nedbálka si všimli v Prahe aj zostavovatelia štátnej reprezentácie, ktorí neváhali a Bratislavčanovi dali šancu. V národných farbách sa predstavil v medzištátnom stretnutí so Španielskom v júni 1927. V dejisku zápasu, v Piešťanoch, prispel aj on k víťazstvu ČSR 6 : 3, keď porazil svojho súpera Suquého 3 : 1 na sety, pričom tlač opísala jeho výkon takto: „Nedbálek sa sťažoval na žalúdočné ťažkosti a nepôsobil na kurte nijakým povzbudzujúcim dojmom. S námahou vyhral ťažký tretí set a dážd' ho zachránil pred pokračovaním vo vynikajúcom matchi. Počas poludnia sa jeho stav zlepšil tak, že sa dostal do formy naozaj skvelej a vyhral posledný set úplne hladko.“ V roku 1929 sa o Nedbálkovi písalo: „Stal sa z neho perfektný hráč neobyčajnej istoty, presnosti a na podiv aj značnej vytrvalosti.“ Keď v roku 1930 zostavila asociácia rebríčok najlepších dvadsiatich československých tenistov, vtedy čerstvo promovány doktor práv Richard Nedbálek v ňom figuroval ako jediný bratislavský, a vôbec slovenský hráč. Obsadil 7. až 9. miesto, v nasledujúcej sezóne k nemu pribudol aj ďalší Bratislavčan Ladislav Klein z PTE a Žilinčan Hecht. Zo žien sa vošla do rebríčka iba Bratislavčanka Fischerová.

Napriek popularite sa ani „Rico“ Nedbálek, ale nielen on, nevyhol občasnej kritike a nepriazni fanúšikov i tlače. Na majstrovstvách Slovenska a mesta Košíc v augusta 1930 sa viacerým nepozdával jeho výkon proti Zaorálkovi. „Obecenstvo, ktoré si zaplatí poriadne vysoké vstupné, má právo vidieť hru vysokej kvality a nie takzvané pinkanie, ako sme videli v tomto zápase od p. Nedbálka. Tento, keď bol hladko vybavený v prvom sete 6 : 0, staval na Zaorálka stále vysoké míče, takže u obecenstva celkom oprávnene sa prejavovala nevôľa proti p. Nedbálkovi. Dúfajme, že usporiadateľstvo si tohto povšimnulo a že pre druhý raz p. Nedbálka z programu vynechá a pozve hráčov, ktorí skutočne nám niečo ukázali.“

Spomínaní dvaja najvyššie postavení bratislavskí tenisti, Nedbálek a Klein, zohrali medzi sebou mimoriadne vzrušujúci zápas na majstrovstvách, ktoré sa konali v Bratislave v roku

1927 na dvorcoch MTK, a prvému menovanému sa podarilo vo vzácné vyrovnanom súboji triumfovať po setoch 9 : 7, 7 : 5, 6 : 4. Porazený finalista Klein z LTK, ktorý dokázal v rokoch 1927 a 1929 vyhrať osem turnajov, sa stal majstrom Bratislavy v dvojhre a spolu s Menzelom vyhral štvorhru na medzinárodnom turnaji v Bratislave. Je pritom zaujímavé, že prvýkrát sa tento výborný hráč majstrom mesta už v roku 1925 – v dvojhre i štvorhre. V nej vtedy dominoval spoločne s populárnym Bullom.

V súvislosti s rebríčkami je potrebné vysloviť aj meno skvelej tenistky PTE Bratislava – Korotvičkovej, víťazky dvojhry na tých istých majstrovstvách Bratislavy, ktorá sa zaslúžene dostala do pozornosti tenisových odborníkov, ktorým neunikol jej precízny herný prejav. O jej talente svedčí aj skutočnosť, že v úplne prvom rebríčku československých hráčov a hráčok, ktorý bol zostavený v roku 1927, sa z mužov do „top 10“ nedostal z hráčov slovenských klubov nikto, zo žien jediná – Korotvičková z PTE Bratislava. Figurovala vtedy na krásnom 5. – 6. mieste. O hráčku, ktorá dokázala vyhrať trinásť turnajov v rôznych mestách republiky, sa tenisoví „fachmani“ začali viac zaujímať odvtedy, ako zmenila klubové farby, keď prestúpila z LTK práve do PTE. Stalo sa tak v roku 1926 a v týždenníku Sport und Auto ju ospevovali: „Zdá sa, že v pani Korotvičkovej vychádza nová hviezda prvej veľkosti na bratislavskom tenisovom nebi.“

Zhánka po turnajoch i osobnostiach

V priebehu roka 1927 sa vo vnútri domácej tenisovej obce ozývali hlasy volajúce po zredukovaní počtu turnajov, pretože situácia vraj začínala byť neprehľadná. Činovníci a funkcionári argumentovali: „Turnaje by prestali byť tými slávnostnými prehliadkami tenisového umenia, keby rástli čo do počtu tak, ako huby po daždi. Je lepšie mať desať dokonale zorganizovaných turnajov, ako 50, ktoré medzi sebou kolidujú.“ Platilo to ale viac pre tenisové dianie na západ od rieky Morava a predovšetkým pre hlavné mesto Prahu. Na Slovensku bolo najviac tenisových podujatí v Bratislave, no napriek tomu sa volalo po väčšej tenisovej aktivite v hlavnom meste Slovenska. Navyše, väčšina vidieka bola tenisovo „podvyživená“. O frekvencii tenisových podujatí v Bratislave v roku 1929 konštatoval Slovenský denník vecne: „Hoci tenisový šport zaznamenáva v poslednom období ohromný rozmach, sú veľké tenisové podniky v hlavnom meste vecou zriedkavou...“

Na druhej strane sa vypuklo prejavilo potrebné oživenie tenisovej atmosféry v Bratislave, tak ako pri návšteve dvojnásobného wimbledonského víťaza, francúzskeho mušketiera Henriho Cocheta v roku 1927. Realita totiž ukazovala, že niekdajší veľký divácky záujem sa akoby v posledných dvoch sezónach pomaly vytrácal. Sympatickú snahu po preniknutí do vyšších tenisových sfér s kvalitným herným prejavom prejavili tenisti I.ČsŠK Bratislava. V športovej bilancii odboru za rok 1927 sebakriticky stojí, že „lawntennis sa síce hral, ale prevádzal sa ako spoločenská zábava a nie ako šport.“ Tenisový krúžok v klube vznikol ešte v roku 1923.

A už v tom istom roku si dokonca zahrali s vtedy špičkovým PTE a o rok neskôr vycestovali priekopníci z I.ČsŠK aj do Piešťan. Bažant, bratia M. a K. Kamenářovci, Havránek, Beránek, Hlavica, Chmelíček, Vydra, Bažantová, Bendžová či Böhmová – tak zneli mená prvých eškárskych tenistov, ktorých hladké prehry so skúsenejšími súpermi neboli žiadnym prevapením. V roku 1924 však zaznamenali prvé úspechy a víťazstvá nad piešťanským súperom v odvetnom zápase i nad Trnavčanmi a tie signalizovali, že situácia sa mení k lepšiemu. Nasledujúce kroky zdanlivo nenápadné, odvíjajúce sa od prednášok pre tenisových začiatočníkov alebo od pravidelnej publicity o činnosti tenisového odboru, naznačovali cieľavedomý posun. Koncom novembra 1927 hlásili eškári hrdo, že rady tenistov sa rozšírili už na deväťdesiat členov a v nasledujúcom roku postavia tri nové kurty blízko svojho futbalového stánku v Petržalke, čím ich počet stúpne na šesť (čo sa aj stalo) a novú sezónu otvoria exhibíciou „svetového tenistu Jana Koželuha na nových dvorcoch“. Slovenský denník iba podotkol: „Vidno z toho, že biely šport sa v Bratislave (t.j. v I.ČsŠK Bratislava – pozn. autora) ujal a že najmladší tenisový odbor v Bratislave odvažuje sa do tak veľkých plánov, ktoré si len máloktorý maďarský klub môže dovoliť.“

Čs. reprezentácia na kurtoch 1. ČsŠK Bratislava

Návšteva Bratislavy bratmi Koželuhovcami sa stala skutočnosťou ešte predtým, v auguste 1928, keď prijali pozvanie LTK Bratislava. Ani nie je potrebné zdôrazňovať, že o vystúpenie Karla, Jana a Alojza Koželuha bol eminentný záujem. Športový týždeň udivila „veľká obetavosť Karla Koželuha, ktorý súc na dovolenej nie žeby si odpočinul, ale ponavštevuje rôzne naše mestá, aby previedol čo najväčšiu propagáciu tohto krásneho športu. Obecenstvo bolo skutočne svedkom nádhernej hry, ktorú ukazoval Karol Koželuh proti svojmu bratovi

Janovi. Nenadarmo on má titul svetového majstra, ale je skutočne dokonalým umelcom tohto krásneho športu.“ Mimochodom, Jan Bratislavu celkom dobre poznal, pretože ju navštívil už niekoľkokrát predtým naposledy v júni 1928 ako účastník medzinárodného turnaja bratislavského PTE.

Dôležitým rokom z hľadiska organizácie tenisu na Slovensku sa stal rok 1930, kedy boli zriadené tenisové župy. Dovtedy bola jediným riadiacim orgánom ČSLTA (Československá lawntennisová asociácia), ktorá združovala aj Maďarský tenisový zväz v ČSR, aj Nemecký tenisový zväz v ČSR. V tom roku boli na Slovensku konštituované štyri tenisové župy – Západoslovenská so sídlom v Bratislave. Stredoslovenská (Banská Bystrica), Východoslovenská (Košice) a Maďarská župa (Banská Bystrica). Župy organizovali tenisový život vo svojich teritóriách, usporadúvali súťaže, zostavovali rebríčky. Podľa dobových štatistických údajov z roku 1930 bolo v Bratislave funkčných tridsaťšesť tenisových dvorcov, pričom Západoslovenská tenisová župa ich vlastnila najviac.

Aktivity tenisovej župy

Na ustanovujúcom valnom zhromaždení Západoslovenskej župy ČSLTA v kaviarni Múzeum na dunajskom nábreží 26. januára 1930 boli do jej vedenia zvolení zástupcovia „širokospektrálne“ a demokraticky zo špičkových bratislavských a západoslovenských tenisových klubov – LTK, LTC ŽÚ, I.ČsŠK, ŠK Makkabea, PTE Bratislava, LTC Piešťany a ŠK Trnava. Úradným listom novej župy sa stal týždenník Športový týždeň, ktorý vzápätí priniesol informáciu o jednokolovom turnaji, ktorého sa zúčastnia tímy pozostávajúce zo šiestich párov a dvoch dám, pričom „sa zohrá 13 konkurencií a síce 6 pánskych singlov, 2 dámske single, 3 pánske štvorhry a 2 mix-doubly“. Dôležité boli upozornenia, že „domáci klub musí dodať sberačov, aspoň 2 na jedon court a 2 a pol tuctov míčkov. Hráči majú práva lobdy, s ktorými boli sohraté už 2 zápasy, odmietnuť. Hrá sa výhradne s lobdami ‚Dunlop‘, sudcovia musia byť k dispozícii pre všetky courty od vlastného klubu, je však dovolené, aby sudcovali i hráči klubu cudzieho. Hráčom je dovolené, aby so svolením župy hrali pod pseudonymom.“

11. mája 1930 sa uskutočnilo prvé kolo lawn tenisových majstrovstiev klubov Západoslovenskej župy s týmito výsledkami: LTC železničných úradníkov – ŠK Makkabea Bratislava 11 : 2, ŠK Bratislava – LTC Nitra 8 : 5, ŠK Makkabea – LTK B 10 : 3, PTE – LTK A nedohrané. Župa si prísne strážila pravidlá a nariadenia a zdôrazňovala, že „členovia (kluby) nesmú ani hrať, ani spoločne poriadať tenisové podniky, turnaje aj klubové utkania s klubmi neregistrovanými“. Táto riadiaca inštitúcia sa hneď od začiatku svojho pôsobenia podieľala na zvýšenom počte turnajov v Bratislave a snažila sa podať pomocnú ruku aj zdanlivo slabším klubom a odborom. Veď svojich hráčov i priestory s dvorcami mali napríklad tiež v Cverbovej továrni, aj keď predsa len o „výkonnostné poschodie nižšie“. Tam, vzhľadom na to, že členmi ŠK Cvernová továreň (keďže vo svojich stanovách deklarovali trojjazyčnosť,

tak aj Czernágyai sport club alebo Zwirnfabrik sport club), ako to vyplývalo z jeho stanov od roku 1922, „sa môžu stať len osoby zamestnané v Cvernovej továrni, nakoľko prekročili vek 16 rokov a jestli sú bezúhonní,“ väčšie tenisové prieniky medzi špičku v Bratislave v ich prípade nehrozili, aj keď to tak celkom nevyzeralo, pretože v 30. rokoch hrala ŠK Cvernova továreň v druhej výkonnostnej skupine župných majstrovstiev.

V podmienkach nového župného usporiadania sa do pozície viac víťaziaceho ako prehrávajúceho tímu definitívne prepracoval ŠK Bratislava. Bínová, Kršňáková, Kamenářovci, Vydra, Kettner, Beránek a Navrátil už patrili medzi bratislavskými tenistami k obávaným súperom, najvyššie v rebríčku však stál Batmanoff pred Strašekom a Soukupom, zo žien Bínová, Tüköryová a Benžová. Do povedomia Bratislavčanov vstúpil veľmi rýchlo ďalší tenisový klub s názvom Lawn Tennis club železničných úradníkov, skrátene nazývaný LTC železničiarov. Ustanovujúce zhromaždenie klubu sa konalo začiatkom februára 1929 v salóniku I. triedy na hlavnom nádraží a novozvolený predseda František Jelínek, vrchný inšpektor štátnych dráh, mohol privítať tridsaťšesť nových členov – zakladajúcich, prispievajúcich, riadnych a mimoriadnych. V časoch nastupujúcej hospodárskej krízy neboli poplatky či príspevky členov zanedbateľnou položkou. Pre zakladajúcich členov predstavovali výšku až dvetisíc korún, pre riadnych stovadsať, zápisné malo hodnotu desať korún pre starých členov a tridsať pre nových, k tomu ešte mesačný príplatok za hranie päť korún. Nebol to veru lacný špás, ale tenisu sa tradične venovali tie bohatšie skupiny obyvateľstva.

Železničiarci hrávali vo svojej úvodnej sezóne na troch kurtoch, štvrtý budovali. O tom, že sa im darilo od začiatku, svedčí počet členov – stodevätnásť vrátane juniorov. Zo zápisnice klubu je zrejmé, že vysoko prevažovali členovia českej národnosti. Už koncom roka 1929 v ňom pôsobilo deväťdesiatosem Čechov, osem Slovákov, dvanásť Nemcov a jeden Maďar. Areál železničiarov, teda kurty s klubovňou, šatňami a oddelenými sprchami pre dámy i pánov, boli, ako inak, situované pod hlavným nádražím. Premiérovým súperom železničiarov sa stali v júni 1929 práve tenisti ŠK Bratislava a konečný výsledok znel 8 : 7 pre spokojných domácich spod nádražia.

Aj menšie kluby tenisovo rástli

Disciplína, ale aj zábava, boli súčasťou života bratislavských športovcov medzivojnového obdobia. Každá akcia musela byť zo strany usporiadateľa hlásená policajnému riaditeľstvu. Nielen zápasy, ale trebárs aj spoločenský večierok. Napríklad taký, aký organizoval Lawn tennis club železničných úradníkov (LTC ŽÚ) v Sokolovni v roku 1930: „Na programe budú hudobné a spevové čísla, po programe tanec. Prosíme o predĺženie policajnej hodiny do 3. hodiny ráno.“ Tak znela žiadosť tenistov spod hlavnej stanice a vstup bol voľný. Podobných večierkov bývalo v Bratislave v tých časoch množstvo a športovci ich vyhľadávali. Boli to časy, keď sa v športových kluboch ťahalo za jeden povraz, bez vypočítavosti, spontánne, aj keď

často v skromných pomeroch. Boli to časy, keď spoluhráči i súper i medzi sebou ešte radi komunikovali a trávili spolu čas aj po tréningoch a zápasoch. Bolo to „dávno“...

Najlepšie tenisové časy zažívali železničiar i v polovici 30. rokov 20. storočia. Na konci roka 1934 mal LTC ŽÚ Bratislava až 181 členov, najviac v celej župe. V priebehu roka 1935 výkonnosť hráčov stúpala a v nasledujúcej sezóne sa stali víťazmi župných majstrovstiev. Zaslúžene, veď v individuálnom hodnotení hráčov Západoslovenskej župy figurovali v prvej dvadsiatke až šiesti: Krejčí, Jelínek, Adelsberger, Martínek, Šoupal, J. Krejčí a v najlepšej desiatke žien dve železničiarke – Schneiderová a Strážnická.

Za povšimnutie stojí pôsobenie ďalšieho tenisového odboru – bratislavského ŠK Makkabea (predtým Makkabea SC), ktorý patril k tomu lepšiemu, čo ponúkali petržalské kurty. Dlh o sa spomínalo na výborne obsadený medzinárodný turnaj „vypísaný na 5 konkurencií, z toho štyri o majstrovstvo Bratislavy“ na jeseň 1929, na ktorom sa Bratislavčanom darilo. Vynikli najmä Nedbálek, Bulla, Klein, Sonnenfeld, Tolarová. Turnaj mal však aj nepríjemnú dohru a zgustla si aj tlač: „Poriadateľstvo turnaja vedelo vybrať od hráčov povinné vklady za turnaj, avšak nepostaralo sa o rozdelenie určených cien ani po skončení turnaja, ani pozdejšie. Uplynul rok a dosiaľ nemajú ceny.“

Medzi takto ukrátených patrili aj domáci bratislavskí tenisti Nedbálek, Danzig, Lustig (na obrázku) a Madarászová. Nakoniec musela zasiahnuť Západoslovenská župa, predovšetkým na podnet širokej verejnosti, žiadajúcej nápravu.

Židovskí tenisti si cieľavedome zveľadľovali svoj tenisový stánok vedľa svojho futbalového ihriska v Petržalke a v roku 1931 vlastnili až osem tenisových kurtov, ba dokonca jedínú tenisovú tribúnu v Bratislave. Tá, naplnená nadšenými priaznivcami, burácala často, asi najviac pri návšteve „svetového majstra tenisu“ Francúza Cocheta. Najúspešnejším tenistom klubu, majúceho až dva tímy, bol Emil Danzig, ktorý to dotiahol v rebríčku bratislavských hráčov o tri sezóny neskôr až na samú špicu.

V septembri 1930 si zobrala tlač na paškál aj tenistov PTE Bratislava, keď sa Slovenský denník posťažoval: „Ako v iných športoch, tak aj v tenise vyznamenáva sa PTE tým, že ignoruje slovenskú tlač. Ako sa zdá, zavládla v maďarskom športovom tábore nálada protislovenská. Je to dôkaz, že maďarskí športovci sú zle najedovaní na slovenský tábor. Je to veľmi naivné a nič im to neprospeje, pravdepodobnejšie je, že im to prinesie škodu. A možno sa tak stalo už o pár týždňov, keď bol turnaj PTE odrieknutý pre nedostatok prihlásených tenistov, ktorí o turnaji nevedeli, alebo neprejavili záujem.“

Najsmutnejšou udalosťou bratislavského tenisu a športu samotného bola v roku 1930 smrť veľkej osobnosti bratislavského športového života, v tom čase iba 37-ročného Gustáva Hubáčka, okrem iného zakladateľa LTK Bratislava a spoluzakladateľa Skiklubu Bratislava,

Slovenského veslárskeho klubu či Slovenského aeroklubu M. R. Štefánika. Hubáček stál na čele Západoslovenskej tenisovej župy ČSLTA a bol členom ústredia asociácie v Prahe. Vzhľadom na úmrtie dr. Hubáčka sa LTK rozhodol až do konca roka 1930 neorganizovať žiadne akcie, a tak zostalo najväčšie slovenské mesto ochudobnené o viacero plánovaných tenisových podujatí. Bratislavskí hráči v danom období častejšie vystupovali mimo svojho mesta. Úspešne si vtedy počínal Danzig s Jelínkom i Nábělkovou v Ružomberku, kde triumfovali, či Weidenhofferová, ktorá dominovala spoločne so Žilinčanom Hechtom v Košiciach. Škoda, že sa táto skvelá tenistka nezúčastňovala majstrovstiev Západoslovenskej župy, pretože nebola organizovaná v ČSLTA.

Tenisová župa plná klubov i osobností

„Župné majstrovstvo klubov Západoslovenskej tenisovej župy“ – tak sa oficiálne nazývala tímová súťaž, hraná v dvoch skupinách alebo triedach. V tej prvej šesť kvalitatívne najlepších celkov, ostatní v druhej triede a rozdelení ešte do troch podskupín. V prvej polovici 30. rokov stáli najvyššie bratislavské LTK, I.ČsŠK, ŠK Makkabea, LTC ŽÚ a spolu s nimi tenisti z Trnavy a Nitry. V druhom výkonnostnom „koši“ potom z Bratislavy ŠK Cvernová továreň a Odbor zväzu dôstojníkov a kluby západného Slovenska – ŠK Topoľčany, LTC Hlohovec, ŠK Komárno, LTC Sereď, TTS Trenčín, LTC Piešťany, LTC Trenčianske Teplice a Rapid Trnava. Je nutné podotknúť, že takáto súťaž bola pre úroveň hry prínosom. Čulý medziklubový styk viditeľne prospieval k zvýšeniu výkonnosti hráčov i k popularite tenisu.

Bratislavskí tenisti v 20. rokoch 20. storočia

Suverénom súťaže bol LTK Bratislava, stále bez jedinej porážky s kvalitnými hráčmi ako Beneš, Hochman, Nebeská, ktorí „odchovali“ svojich úspešných nasledovníkov Nedbálka, Lustiga, Vališa či Tolarovú, Nábělkovú a ďalších. Čelné pozície atakoval stále ŠK Bratislava, veď Bulla, Batmanoff i Szinovaczová figurovali vysoko v rebríčkoch najlepších. Makkabea predstavovala vyrovnaný tím so solídnym zázemím na čele s vynikajúcim Danzigom, ktorého dopĺňali Müller, Duschinský i mladý Frisch. Oprávnené ambície dostať sa ešte vyššie mali aj v LTC ŽŮ s Jelínkom, Krejčím, Adelsbergerom a Schneiderovou. A nemožno nespomenúť Nitru s budúcimi Bratislavčanmi vo svojich radoch – Fischerovou a Valentom. Štefan Valent bol zaujímavou postavou slovenskej športovej scény. Svoj prvý turnaj v Bratislave vyhral ešte ako junior v roku 1927 po nástupe na štúdium práva. Vyše dva metre vysoký, všestranný športovec získal v roku 1930 v drese Skiklubu Bratislava vôbec prvý titul majstra Slovenska v ľadovom hokeji.

Aj v kluboch súťažiacich v druhej triede hrali šikovní tenisti, ktorých „prestupová fluktuácia“ sa považovala za samozrejmú. Kluby boli vyrovnané, no veľkým favoritom sa stal po prihlásení do súťaže v roku 1933 Dôstojnícky LTC Bratislava. Žiaľ, víťazný tím súťaže nepostupoval do najvyššej triedy automaticky, musel si vybojovať kvalifikáciu s posledným celkom I. triedy a ťahal spravidla vždy za kratší koniec. Svoju kvalitu si udržiaval aj PTE Bratislava, ten však hrával v rámci Maďarského tenisového zväzu v Československu (bol založený 24. júna 1928 v Starom Smokovci), ktorého predsedom bol známy bansko-bystrický tenista Oskár Barczy.

Tridsiate roky boli aj v športe ťažkým obdobím, peniaze chýbali aj zdanlivo prosperujúcemu tenisu, čo potvrdil vo svojej hodnotiacej správe župný činovník Jaroslav Kouklík: „Hospodárska kríza postihla i náš tenisový šport. V roku 1932 nebolo veľkých medzinárodných turnajov ani exhibícií, lebo žiadny klub sa neodvážil v tejto dobe obecného šetrenia k rozsiahlejšej akcii, ktorá by mohla skončiť rozsiahlejším deficitom. Napriek tomu mali sme v župe jeden veľký turnaj a tri exhibície. Zato sa však pilne hralo v kluboch, či už povinné majstrovstvá alebo priateľské zápasy.“ Keď už sme pri exhibíciách, tá pamätná sa udiala v Bratislave v nasledujúcom roku, keď „na 500 ľudí vrúbilo center court ŠK Bratislava, aby shliadlo naše biele pýchy,“ ako nazval autor československých daviscupových reprezentantov, ktorí v zložení Menzel, Hecht, Maršálek, Rohrer a Soyka zavítali do nášho hlavného mesta a na kurtoch zabávali svojim tenisovým umením vďačných priaznivcov. Najlepší Bratislavčan Nedbálek to skúsil proti Soykovi a prehral prijateľne 4 : 6 a 5 : 7, pričom komentár k zápasu konštatoval, že „dr. Nedbálek je svojím veľmi slabým telesným fondom silne handicapovaný vo vývoji“.

Až príliš štíhly Richard Nedbálek, hráč LTC Bratislava, bol v tomto čase stále slovenskou tenisovou jednotkou, keď ďalšie poradie bolo: 2. Danzig (Makkabea), 3. Bulla (ŠK), 4. Lustig (LTK), 5. Batmanoff (ŠK), 6. Valent (Nitra). O dva roky neskôr prenikol do desiatky ešte Klein (LTK), Krejčí a Jelínek (obaja LTC ŽŮ) a Slavík (Dôstojnícky LTO). Poradie v „Top Ten“ sa, pravdaže, menilo v priebehu roka. Tou najväčšou zmenou bol prienik Danziga na prvú

priečku, kde po rokoch kraľovania vystriedal Nedbálka, keď sa mu dovtedajšiu jednotku podarilo premiérovu poraziť. Dámsky rebríček mal líderku vo Fischerovej (LTK), ktorá viedla pred oddielovou kolegyňou Tolarovou, ďalšie poradie – 3. Schneiderová (LTC ŽÚ), 4. Mifková, 5. Helsnerová (obe LTK).

Exhibície, zberači, rakety a loptičky

Bratislavské tenisové exhibície v 20. a 30. rokoch 20. storočia mali v meste vždy vďačnú divácku kulisu a priaznivú odozvu. Z času na čas sa podarilo prilákať významnú postavu zo sveta tenisu, ale nielen z neho. V máji 1933 rozvírila tenisový život v hlavnom meste Slovenska hviezda prvej veľkosti, český komik Vlasta Burian. O tom, že jeho prítomnosť pútala pozornosť nielen tenisovej obce, netreba pochybovať. Kto by si však myslel, že Anton Špelec, ostrostrelec bol na dvorcoch LTK, čo sa samotnej hry týka, iba do počtu, veľmi sa mýli. Vyšlo najavo, že Burian ovládal okrem hereckého majstrovstva a futbalovej lopty, čo bolo už známe, aj tú tenisovú. Napokon, na pozemku jeho vily sa okrem bazénu nachádzal aj tenisový kurt. Tohto kráľa komikov možno charakterizovať aj ako výborného všestranného športovca. Okrem futbalu a tenisu bol známy aj ako cyklista, boxer, jazdec na koni i hokejista. Dobové komentáre z tlače po jeho bratislavskom tenisovom pôsobení iba potvrdzovali povedané: „Ukázalo sa, že je výborným hercom, futbalistom, ale aj slušným tenistom... Ukázal svoje umenie a presvedčil ako výborný tenista a na večierku ako komik.“ Za všetko hovorili výsledky na kurte. Partnerom Buriana vo štvorhre bol československý reprezentant Síba, ktorý v úvodnom zápase stihol poraziť Nedbálka, aby vzápätí spolu s komikom prevýšili aj Bratislavčanov Vališa s Lustigom v štvorhre. O dva týždne si Vlasta Burian zreprízovoval tenisovú exhibíciu v Piešťanoch a spoločne so Síbom nedali šancu dvojici Hochmann – Nedbálek.

Udalostí tenisovej Bratislavy 30. rokov, najmä tých, čo neboli „na očiach“ bolo množstvo, ale zaiste mali svoju váhu a dôležitosť. Patrilo medzi ne aj založenie ďalšieho tenisového odboru – ŠK Slávia Bratislava v marci 1932, keď klub avizoval výstavbu štyroch dvorcov s neprehliadnuteľnou poznámkou nakoniec: „Ten, kto by si chcel svoj vlastný dvorec vybudovať, môže sa prihlásiť.“ Svoje turnaje si organizovali aj tí, bez ktorých by sa zápas hádam ani nehral – zberači loptičiek. Za pár korún, ktoré si títo chlapci zarobili, odvádzali poctivú prácu. Turnaj zberačov v auguste 1933 privábil prekvapujúco veľa záujemcov a čo je obdivuhodné, tých tridsaťdva chlapcov a dvanásť dievčat si ho zorganizovali i riadili úplne sami – vyznali sa.

Pozornosti nemohli ujsť ani peripetie okolo tenisového výstroja a výzbroje. „Tenisová sezóna sa blíži, máme veľa starostí. Najhoršie je to snáď s nohavicami, aké si treba kúpiť, Krátke alebo dlhé? Snáď predsa radšej dlhé, alebo v najhoršom prípade sa dá kúsok odstrihnúť. Ťažkosti s raketou sú už omnoho menšie, pretože ako anglické, tak aj československé sa vám

aj tak rozbijú, ak nimi mlátite sústavne o zem.“ Podoba s dneškom nie je čisto náhodná... Rozdiel je snáď iba v tom, že v tých časoch sa používali drevené tenisové rakety vyrábané najčastejšie z jaseňa, prípadne javora, hrabu alebo platana. Osobitnou kapitolou bol výplet rakety. V priekopníckych časoch sa struny vyrábali iba z čriev domácich zvierat – hovädzích, bravčových alebo najkvalitnejšie z ovčích. Iste viacerí netušili a netušia dodnes, že na vypletenie jednej rakety bolo treba dvanásť metrov struny, k čomu potrebovali dvestoštyridsať metrov čriev, čo teda znamená, že na struny pre jednu jedinú raketu museli mať k dispozícii črevá z ôsmich oviec. Kvalitu čriev ovplyvňovali také zdanlivé detaily, ako napríklad rasa ovce, charakter pastviny či podnebie, v ktorom ovca prežíva.

Vlasta Burian na tenisovej exhibícii v Bratislave v roku 1933

Všetko bolo podrobované kritike, ale správna kritika posúva vývoj – aj ten tenisový. Nevyhla sa ani loptám. V správe delegátov župy stálo napríklad aj toto: „Hralo sa míčmi Dunlop, ktoré v tejto sezóne (1933) boli dorábané v Petržalke a s ktorými sme boli spokojní, hoci spočiatku výroba nebola dokonalá. Avšak oproti míčom iných značiek boli tohto roku Dunlopky najlepšie.“ A v roku 1934 „sa hralo zase míčmi Dunlop, ktorých akosť však nebola tohto roku veľmi dobrá, je však nádej, že po výmene plsti bude konečne tento míč dobrý.“ Aj vtedy však platilo, že kto vedel, vyhral aj s menej kvalitnou loptičkou – vtedy bielej farby (v tomto farebnom prevedení sa používali až do začiatku 70. rokov).

Snaha o tenisové zmeny a realita

V mierne pokročilých, ale ešte stále priekopníckych časoch tenisu na Slovensku, boli zaznamenané rôzne pokusy o novinky či zmeny, ktoré boli možno mienené v dobrom, ale často tenisové dianie iba skomplikovali. V tomto duchu sa napríklad v oblasti terminológie vyžaloval v roku 1936 konateľ Západoslovenskej župy Ľudevít Kühn: „Pri každom turnaji a zápase bývame svedkami nedorozumení a chýb, ktoré bývajú zapríčinené tým, že na sudcovskom stolci obyčajne sedia ľudia, ktorí neovládajú anglický jazyk, v ktorom sa dosiaľ sudcovalo. Anglický jazyk svojou nejednotnou výslovnosťou je iste najmenej vhodný, aby bol užívaný ako medzinárodná reč pri akomkoľvek športe...Myslím si, že už prišla doba, aby sme sa odpútali od nesympatickej angličtiny a zaviedli si názvoslovie svoje, domáce.“ Svoj postreh mal odvodený z vlastnej praxe a iste to myslel úprimne, ale nepresadil ho medzi hráčsku základňu, ktorá kvalitatívne rástla a tí lepší tenisti, zúčastňujúci sa už aj zahraničných turnajov, logicky nesúhlasili. V domácej tenisovej spoločnosti sa dokonca rozprúdila v tomto čase iná závažná polemika – či počítať na 0, 15, 30, 40 a či by nebolo rozumnejšie zaviesť spôsob počítania bodov na jeden, dva, tri... Hrozba medzinárodnej izolácie kvôli internej úprave pravidiel by bola istá. Našťastie, tieto iniciatívne a im podobné návrhy zostali v slepej (ne)tenisovej uličke, keď logika mala navrch.

Toto všetko sa dialo v časoch, keď kompetentní vedeli a aj upozorňovali na postupný odliv tenisových nádejí, slabú propagáciu hry, kvantitatívny pokles členskej základne i celkovú pasivitu funkcionárskych kruhov. S dávkou nostalgie sa spomínalo na zlaté časy, keď sa „kedysi hralo na LTK už vo februári a na I.ČsŠK končili v decembri, kedy hráči priamo z courtu utekali sa zohriať teplým čajom“.

Aj v druhej polovici 30. rokov minulého storočia zaostával slovenský tenis za tým českým. Do desiatky najlepších v celoštátnom rebríčku sa okrem Žilinčana Hechta, žijúceho a hrajúceho v Prahe, nedostal žiaden iný Slováč. Naposledy v ňom figurovali začiatkom 30. rokov Bratislavčania Nedbálek a Klein, po nich už nikto. Tabuľkové zastúpenie mal slovenský tenis medzi najlepšími vďaka Bratislavčanke Fischerovej, zaradenej v roku 1935 na tretie miesto a o rok neskôr na 3. až 4. miesto celoštátneho rebríčka v dvojhre žien. Bolo to najmä vďaka

pozoruhodným úspechom na českých kurtoch i finálovej účasti Fischerovej na majstrovstvách republiky, ale suverénne triumfovala aj na medzinárodných majstrovstvách Slovenska, ktoré sa konali v roku 1936, keď dominovala v dvojhre i štvorhre s Markovičovou.

Hráči LTK v roku 1936 zľava Fillo, Nový, Krejčí, Weiss

Zlá hospodárska a sociálna situácia sťažovala predpokladaný rast úrovne tenisu u nás, nedostatok financií robil škrt cez rozpočet klubom i jednotlivcom. Výstižnú definíciu tenisového amatéra priniesol týždenník Star v lete 1936: „Amatér je športovec, ktorý nevie toho toľko, aby mu niekto niečo za jeho umenie dal.“ A týždenník Športový týždeň počítal v marci 1937 financie aj takto: „raketa – 150 korún, nohavice – 40 korún, dve tenisové košele – 40 korún, tenisové topánky – 20 korún, tenisové príspevky – 150 korún a členské príspevky – 60 korún, spolu 460 korún na sezónu.“ Obyčajný smrteľník si rozmyslel, či investuje do bieleho športu svoje ťažko nadobudnuté korunky.

Ešte na jeseň 1930 hodnotila správa o štátnom kurze športových hier pre učiteľov v Banskej Bystrici, že „kurzu sa zúčastnilo vyše 20 poslucháčov (9 mužov a 12 žien), 13 zahlásených neprišlo asi preto, že si mali doniesť so sebou rakety, lebo sa učilo i lawn-tennisu.“ Približne o šesť rokov neskôr mohla byť príkladom ťažkej situácie v slovenskom športe, konkrétne v tenise, správa o činnosti z roku 1936 v niekdajšom špičkovom tenisovom odbore PTE Bratislava: „Tennis. Tento odbor v nedostatku dostatočného počtu závodníkov mal veľké ťažkosti, takže odbor musel sa venovať reorganizačným úlohám.“ Podobnú nepriazeň doby pociťovali, žiaľ, aj tenisoví nadšenci v ďalších kluboch, a aj keď to mali existenčne vo

viacerých nahnuté, tenis predsa len nepatril medzi „inkriminovanú“ skupinu takzvaných malých športov, ktorých odbory museli v mnohých kluboch skončiť kvôli financiám.

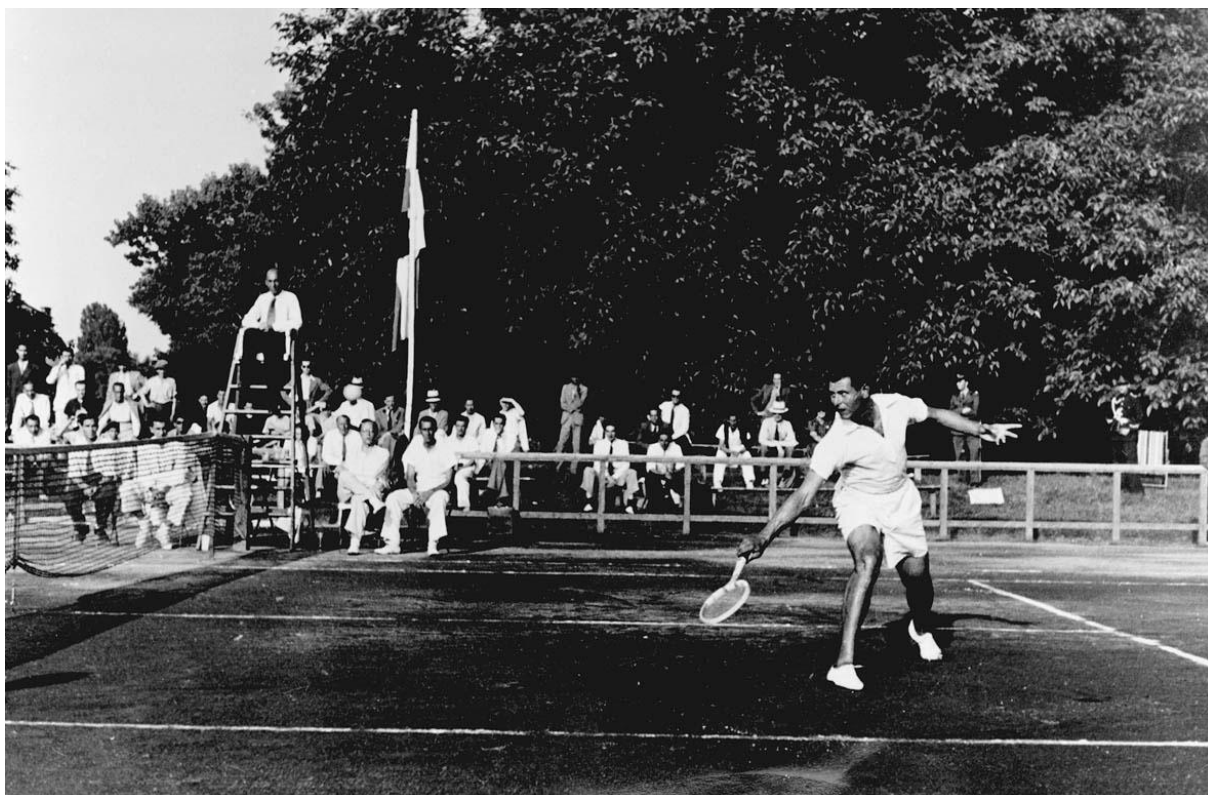
Okupácia mala dať tenisu mečbal – bol odvrátený

Zo slovenských tenisových žúp mala v roku 1935 najviac klubov Západoslovenská – pätnásť (stredoslovenská jedenásť, Východoslovenská trinásť), ale Maďarská tenisová župa so sídlom v Banskej Bystrici až dvadsaťdva. V bilancii československého športu za rok 1936 sa píše: „Slovenskí tenisti dosiaľ neprenikli, hoci sa nedá povedať, že by sa na Slovensku tomuto športu nevenovala dostatočná pozornosť.“ Obdobie rokov 1931 až 1938 možno považovať za úspešnú etapu československého tenisu, veď reprezentanti ČSR postúpili štyrikrát do finále európskeho pásma Davisovho pohára. Zo slovenských hráčov sa však presadil iba Ladislav Hecht, ktorý v roku 1931 vystriedal na čele celoštátneho rebríčka Jana Koželuha. Predsa však potešilo, že v celoštátnom meradle sa presadili aj Bratislavčania – Nedbálek, Klein, Danzig a Fischerová.

V roku 1938 zasiahol tvrdý úder aj tenis. Dôsledky pre ten bratislavský boli katastrofálne. Takmer ochromili tenisový život hlavného mesta Slovenska. Odrezaná Petržalka, plná tenisových kurtov, patriacich viacerým špičkovým klubom, po ktorých sa preháňali s raketami nielen dospelí, ale v značnej miere už aj detské a mládežnícke talenty, znamenala pohromu. Až tridsaťtri kurtov viac nemohlo slúžiť svojmu účelu, pričom na ľavej strane Dunaja zostalo Bratislavčanom iba šesťnásť. Štyri z nich patrili železničným úradníkom pod hlavnou stanicou, ďalšie štyri vlastnila Cvernova továreň, tretia štvorica bola majetkom Dynamitky a štyri kurty zostali nemeckej DSK. Na okupáciu teda doplatili zvlášť kluby bratislavských Maďarov a niekdajší najlepší tenisti PTE prakticky skončili. LTK sa chceli udržať za každú cenu a pred Vianocami 1938 vyšla táto správa: „LTK Bratislava mal v utorok valné zhromaždenie, na ktorom pri voľbách zvíťazila nemecká kandidátka, a tak LTK stal sa nemeckým klubom. Klub pevne dúfa, že bude môcť vyvíjať činnosť na dvorcoch v Petržalke.“

Tvrdý tenisový knock-out sa snažil riešiť Slovenský lawn-tenisový zväz, založený vo februári 1939. Obrovským prínosom bolo najmä vybudovanie štyroch kurtov na provizórnom futbalovom ihrisku na Tehelnom poli, ktoré bolo uvoľnené pre tieto účely na jeseň 1940. Onedlho k nim pribudli ďalšie dva dvorce, pričom v roku 1943 ich stálo v areáli spolu jedenásť a k nim pribudla aj nová klubovňa. ŠK Bratislava urobil pre rozvoj tenisu v tých časoch kvantum práce a „eškári“ vládli aj na klubovom poli medzi bratislavskými i slovenskými tímami. V roku 1941 sa rozbehla súťaž o majstra Západoslovenskej župy, víťazom ktorej sa stal podľa predpokladov ŠK Bratislava, keď dominoval postupne v súbojoch s ŠK Železničari (bývalý LTCŽÚ), ŠK Kábel, ŠK Trnava, DSK, PTE Bratislava a ŠK Žilina. V rovnakom roku boli novovybudované dvorce na Tehelnom poli miestom konania medzinárodných majstrovstiev Bratislavy, na ktorých figurovali aj reprezentácie Nemecka,

Taliani, Chorváti a Čechovia a Morava. Priaznivci tenisu si prišli na svoje aj pri medzištátnych zápasoch s Rumunskom a Chorvátskom.

Marián Fillo počas medzištátneho zápasu Slovensko – Rumunsko v roku 1943

Novou tenisovou hviezdou a slovenskou jednotkou sa stal hráč ŠK Bratislava Marián Fillo, ktorý prišiel do hlavného mesta Slovenska v roku 1936 z Banskej Bystrice. Túto skutočnosť potvrdil samotný tenista aj vo svojom nepublikovanom Curriculum Vitae: „Vrcholným obdobím tenisových úspechov boli roky 1939 – 1940, v ktorých Fillo nenašiel medzi domácimi hráčmi premožiteľa a suverénne bol najlepším na Slovensku, či už v dvojhre alebo štvorhrách. Vojnové roky a stým súvisiace zriedkavé zahraničné styky na turnajoch zapríčinili, že po kulminačných rokoch Fillovej kariéry prišla stagnácia výkonu, lebo na Slovensku nemal súpera, ktorý by ho nútil v gradácii výkonnosti ďalej pokračovať...“ Okrem neho vynikali svojimi schopnosťami na domácich kurtoch aj Illéš, Vrba a Košinár, sledovaní Krajčím, Brežným, Ambrosom, Hrankovičom, Krajčíkom a ďalšími. Najúspešnejšími dámami boli Krytinárová, Pulcová a Veverková.

Zachoval sa rebríček tenistov za rok 1943, ktorý potvrdzuje povedané. V „Top ten“ bolo takéto poradie: 1. Vrba, 2. Košinár, 3. Fillo, 4. Illéš, 5. Krejčí, 6. Brežný, 7. Ambros, 8. Hrankovič, 9. Bořuta, 10. Krajčík. Prvých päť miest v ženskom rebríčku si rozdelili: 1. Krytinárová, 2. Pulcová, 3. Veverková, 4. Miffeková, 5. Madarászová. To boli zároveň posledné tenisové rebríčky vojnového obdobia, pretože blížiaci sa front viac nedovolil. Na

čele riadiaceho orgánu – Slovenského tenisového zväzu, stál v rokoch 1939 – 1943 Štefan Mihál, v roku 1944 Vojtech Závodský.

Bolo skvelé, že napriek existenčným problémom slovenský tenis pokračoval aj po oslobodení, aj keď to mal v istých obdobiach socializmu ako „šport buržujov“ ťažké a nútene ho charakterizovalo slovo stagnácia. Našťastie iba dočasne.